

BİYOLOJİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ KAMU PERSONELİ SEÇME SINAVINA (KPSS) YÖNELİK KAYGI VE SALDIRGANLIK DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Doç. Dr. Gülay Ekici
Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü, EPÖ ABD
gulayekici@yahoo.com & gekici@gazi.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Hakan Kurt
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi
OFMAE Bölümü, Biyoloji Eğitimi Bilim Dalı
kurthakan1@gmail.com

Özet

Bu araştırma, biyoloji öğretmen adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) yönelik kaygı ve saldırganlık düzeylerini farklı değişkenlere göre incelemek amacıyla yapılmıştır. Tarama modelinde hazırlanmış olan araştırmanın çalışma grubunu toplam 47 biyoloji öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırmada biyoloji öğretmen adaylarına kişisel bilgi formu yanında KPSS sınav kaygısı ve saldırganlık ölçekleri uygulanmıştır. KPSS sınav kaygısı ölçeğinin geneli için hesaplanan Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı, ,67 olarak bulunurken, saldırganlık ölçeği için ise ,73 olarak bulunmuştur. Verilerin analizinde betimsel istatistikler yanında, bağımsız gruplar için t-testi, ANOVA ve pearson korelasyon katsayısı uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen en önemli sonuçlar incelendiğinde: biyoloji öğretmen adaylarının KPSS sınav kaygılarının orta fakat saldırganlıklarının yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin mezun olduktan sonra çalışmak istedikleri meslek grubuna ve kardeş sayısına göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenirken, saldırganlık düzeyinin hiç değişkene göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Ayrıca kaygı ve saldırganlık düzeyleri arasında orta düzeyde pozitif yönde ilişkiler olduğu bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Biyoloji öğretmen adayı, KPSS sınav kaygısı, saldırganlık, sınav kaygısı ve saldırganlığı etkileyen faktörler.

THE INVESTIGATION OF BIOLOGY STUDENT TEACHERS' LEVELS OF ANXIETY AND AGGRESSIVENESS TOWARDS STATE EMPLOYEES SELECTION EXAMINATION (KPSS) EXAM THROUGH VARIOUS VARIABLES

Abstract

This study aims to investigate anxiety and aggressiveness levels of Biology student teachers towards State Employees Selection Examination (KPSS) through various variables. The study, based on survey model, was comprised of 47 Biology education students. The participants were asked to respond to KPSS test anxiety and aggressiveness scales as well as personal information forms. The Cronbach's Alpha Reliability level was found to be .67 for the KPSS test anxiety scale, and .73 for the aggressiveness scale. To analyze the data, independent samples t-test, ANOVA and Pearson correlation coefficient were used as well as descriptive statistics. According to the most important findings of the study, the Biology student teachers indicated a medium-level test anxiety, but a high level of aggressiveness. While the results are significant for anxiety level in terms of the field they want to work after graduation and the number of brothers and sisters, any variable does not have a significant effect on aggressiveness level. Furthermore, it was determined that the anxiety levels of the students correlate with their aggressiveness level positively.

Key Words: Biology student teachers, KPSS test anxiety, aggressiveness, test anxiety and factors affecting aggressiveness.

GİRİŞ

Türkiye’de öğretmen adayları göreve başlamak için Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) girmek zorundadırlar. Çünkü 2002 yılından itibaren 18.03.2002 tarih ve 3975 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile (Resmi Gazete:03. 05. 2002 tarihli ve 24744 sayılı karar) Kamu görevlerine ilk defa Atananlar Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre öğretmen seçimleri “Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS)” ile yapılmaktadır (Deryakulu, 2011; Eraslan, 2004; Kablan, 2011; ÖSYM, 2011; Şahin ve Arcagök, 2010). Sınav “Genel Yetenek ve Genel Kültür” ve “Eğitim Bilimleri” testlerini kapsamaktadır. Öğretmen adayları sınav sonunda aldıkları puanlarla branşlarında açılan kontenjanlar için başvuruda bulunarak, şartları uygun olduğu takdirde göreve başlamaya hak kazanmaktadır.

Öğretmen adaylarının pek çoğu üniversiteye girdikleri ilk yıllardan itibaren ve özellikle son sınıfta bu sınava hazırlanmaya başlamaktadırlar. Uzun ve yorucu olan bu süreç hem öğretmen adaylarını hem de ailelerini olumsuz etkilemektedir. Bu süreçte en fazla vurgulanan konuların başında sınavı kazanamamak dolayısıyla başarısız olmak kaygısı ve buna bağlı olarak davranış bozuklukları ki özellikle saldırganlık gündeme gelmektedir. Çok boyutlu bir kavram olan kaygı ile ilgili literatürde; bireyin tehlikeli ya da tehdit edici olarak algıladığı durum karşısında etkilerinin hoş olmadığını umduğu çevresel kaynaklı bir uyarıcıya bağlı olan, birey tarafından hissedilen huzursuzluk, endişe durumu ve korku duygusu olarak tanımlanan bir ruh hali olarak tanımlanmaktadır (Öner, 1997).

Kaygıya sebep olan olayın kendisi değil, olayın birey için taşıdığı anlam önemlidir. Kaygı düzeyi yüksek olan bireyin, daha basit davranışlar gösterme, endişeli olma ve aşırı memnun etmeye odaklanma gibi özellikleri varken, orta düzeydeki kaygının ise, bireyi uyarıcı, koruyucu ve motive edici özelliği vardır. Kaygı orta düzeyde tutulduğunda ve iyi yönetildiğinde, bireyin başarılı olmak için daha fazla çalışmasına, yaşanacak olumsuzluklara karşı önlem almasına yardımcı olmaktadır (Akgün, ve ark., 2007). Yüksek sınav kaygısı taşıyan bireyler genellikle sınavlarda başarısız olmaktadır (Batlaş, 1993).

Üniversitelerden mezun olmuş ve atama bekleyen öğretmen adaylarının sayısı her geçen gün artarken, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ilan edilen öğretmenlik kontenjanları oldukça sınırlıdır. Gelecekte ne olacağını bilememek adaylar için en belli başlı kaygı nedenlerinden biridir (Cüceloğlu, 1996). KPSS öğretmen adayları için Eğitimi aldıkları alan ile ilgili işe başlamanın en son basamağıdır. Bu durum öğretmen adayları üzerinde olumsuz bir baskı oluşturmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ilan edilen öğretmen ilanlarının sınırlı oluşu, bazı alanlarda yığılmaların olması, atama bekleyen ve mezun olan öğretmen adaylarının her geçen yıl biraz daha artması, KPSS’den yüksek puan alma zorunluluğu gibi faktörlerin, öğretmen adaylarının kaygılarının artmasına sebep olduğu düşünülmektedir (Doğan ve Çoban; Baştürk, 2007; Sezgin ve Duran, 2011).

Konuyla ilgili literatür incelendiğinde KPSS’nin sınava girecek adayları olumsuz etkilediğini belirten pek çok araştırmaya rastlanmaktadır (Akgün ve ark.,2007; Baştürk, 2007; Çakmak ve Hevedanlı, 2004; Kaya ve Büyükkasap, 2005; Karaca, 2011; Temur ve ark., 2011; Tümerdem, 2007; Yeşil ve ark., 2009).

Konunun diğer bir boyutu olan saldırganlık ise; zarar verici ve toplum tarafından hoş karşılanmayan bir davranış biçimidir. Sosyal bir canlı olan insanın günlük yaşamında diğer insanlarla ilişkiye girmesi kaçınılmazdır. Bu ilişki ve etkileşim sırasında zaman zaman sözel ya da fiziksel, aktif ya da pasif olarak saldırgan davranışlar görülebilmektedir. Saldırgan davranış, birçok biçim ve şekilde ortaya çıktığı gibi saldırgan stiller yaşam boyunca, sürekli gelişime veya geçici yoğun olumsuz duygulara bağlı olarak değişim göstermektedir (Yıldırım, 1998).

KPSS’ye hazırlık sürecinde bulunan öğrencilerin durumları düşünüldüğünde ister istemez bu öğrencilerin de saldırgan davranışlar gösterebilecekleri söylenebilir. Çünkü yapılan araştırmalarda özellikle öğrencilerin yoğun baskı altında buldukları sınav dönemlerinde ve akademik hedeflere ulaşma çabaları kapsamında saldırgan davranışlar gösterebildikleri vurgulanmaktadır (Finn ve Frone , 2003; Karabıyık, 2003; Mutluoğlu ve Serin, 2010; Scot ve ark., 2001).

Türkiye’de nitelikli öğretmen adaylarının seçimini amaçlayan KPSS’ye yönelik olarak öğretmen adaylarıyla konunun farklı boyutlarda etkileşimin olduğunu ortaya koyan, özellikle öğretmen adaylarının kaygı ve saldırganlıklarını, tutumlarını, düşüncelerini vb belirlemeye çalışan araştırmalar yıllardır yapılmakta olup, bu araştırmalarda son yıllarda artış olduğu söylenebilir (Bahar, 2006; Baştürk, 2007; Ekici ve Bahçeci, 2006; Erözkan, 2011; Gündoğdu, Çimen ve Turan, 2008; Sezgin ve Duran, 2011; Karaca, 2011; Temur ve ark., 2011; Tösten, Elçiçek ve Kılıç, 2012; Tümkaya, Aybek ve Çelik, 2007). Ancak konunun hem kaygı hem de saldırganlık açısından farklı değişkenlerle ve biyoloji öğretmen adaylarının katılımıyla değerlendirildiği herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle bu çalışma sonuçlarının ilgili literatüre oldukça önemli ve spesifik verilerle katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın amacı

Bu araştırma, biyoloji öğretmen adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) yönelik kaygı ve saldırganlık düzeylerini farklı değişkenlere göre incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır;

1. Biyoloji öğretmen adaylarının KPSS’ye yönelik kaygı ve saldırganlık düzeyi nasıldır?

2. Biyoloji öğretmen adaylarının KPSS’ye yönelik kaygı ve saldırganlık düzeyleri;

*cinsiyete, *yaşa, *akademik başarıya, *mezun olduktan sonra çalışmak istedikleri meslek grubuna, *anne-baba tutumuna, *ekonomik duruma, *barınma yerine ve kardeş sayısına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

3. Biyoloji öğretmen adaylarının KPSS’ye yönelik kaygı ve saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişki düzeyi nedir?

YÖNTEM

Araştırma tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli geçmişte ve halen var olan durumu, mevcut olayları, grupları, objeyi ve özellikleri olduğu gibi betimlemeyi-resmetmeyi-açıklamayı amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Büyüköztürk, ve ark., 2008; Ekiz, 2003; Karasar, 2006; Şimşek & Yıldırım, 2003).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Biyoloji Eğitimi Bilim Dalına kayıtlı olan toplam 47 biyoloji öğretmen adayı oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada öğrencilerin KPSS’ye yönelik kaygı ve saldırganlık düzeylerini belirlemek amacıyla, “Kişisel Bilgi Formu” ile “Kaygı Ölçeği” ve Saldırganlık Ölçeği” kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Formda biyoloji öğretmen adaylarına ait cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, anne-baba tutumları, mezun olduktan sonra çalışmak istedikleri meslek grubu, ailenin ekonomik durumu, barınma yeri ve akademik başarı durumlarına ilişkin bilgiler için kapalı uçlu sorular sorulmuştur.

Kaygı Ölçeği: Karaçanta (2009) tarafından geliştirilen ölçek, dört alt boyuttan oluşmaktadır. KPSS’na yönelik 19 maddelik ölçeğin “Genel kaygı (9 madde)”, “Kendinizi nasıl gördüğünüz ve başkalarının sizi nasıl gördüğüyle ilgili endişeler (4 madde)”, “Gelecekle ilgili endişeler (3 madde)” ve “Sınava hazırlık (3 madde)” olmak üzere dört boyutu bulunmaktadır. Ölçekte 8 olumsuz ve 11 olumlu madde bulunmaktadır. Ölçek “hiçbir zaman”, “nadiren”, “sık sık”, “oldukça sık” ve “her zaman” şeklinde 5’li Likert tipindedir. Bu araştırma kapsamında ölçeğin geneli için Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .678 olarak hesaplanırken boyutlara ait güvenirlik katsayıları .639, .656, .773 ve .720 olarak tespit edilmiştir.

Saldırganlık Ölçeği: Buss ve Perry (1992) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe’ye uyarlaması Can (2002) tarafından yapılmıştır. 34 maddeden oluşan ölçeğin “Fiziksel Saldırganlık”, “Sözel Saldırganlık”, “Öfke”, “Düşmanlık” ve “Dolaylı Saldırganlık” olmak üzere beş alt boyutu bulunmaktadır. Ölçek (1) karakterime hiç uygun değil, (2) karakterime çok az uygun, (3) karakterime biraz uygun, (4) karakterime çok uygun ve (5) karakterime tamamen uygun şeklinde 5’li Likert tipindedir. Bu araştırma kapsamında ölçeğin geneli için Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .732 olarak hesaplanırken boyutlara ait güvenirlik katsayıları .737, .717, .691, .729 ve .699 olarak tespit edilmiştir.

Verilerin analizi

Verilerin analizinde, betimsel istatistikler, iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı (Cronbach Alpha) analizi, bağımsız gruplar için t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), farklılığın kaynağını belirlemek için Tukey HSD fark testi ve Pearson Korelasyon katsayısı kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmamızın temel amacını yönelik olarak hazırlanan alt amaçlara ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

1.Biyoloji Öğretmen Adaylarının KPSS'ye Yönelik Kaygı ve Saldırganlık Düzeyine Ait Bulgular

Tablo 1: Biyoloji Öğretmen Adaylarının Kaygı ve Saldırganlık Düzeyi Puanlarının Dağılımı

Kaygı ve Saldırganlık Ölçeklerine Ait Alt Boyutlar	N	\bar{X}	SS
Kaygı Ölçeğinin Genel	47	50,76	8,66
1. boyut: Genel kaygı	47	21,65	4,57
2. boyut: Başarısızlığı nasıl gördüğü	47	10,51	2,65
3. boyut: Gelecekle ilgili endişeler	47	9,87	2,80
4. boyut: Sınava hazırlık	47	8,72	2,53
Saldırganlık Ölçeğinin Genel	47	139,55	16,53
1.boyut: Fiziksel saldırganlık	47	33,21	5,025
2.boyut: Sözel saldırganlık	47	18,12	3,20
3.boyut: Öfke alt ölçeği	47	28,91	4,41
4.boyut: Düşmanlık alt ölçeği	47	26,29	4,39
5.boyut: Dolaylı saldırganlık	47	23,00	3,61

Tablo 1 incelendiğinde; biyoloji öğretmen adaylarının kaygı düzeylerine ait puanlarının aritmetik ortalaması ölçeğin genelinde \bar{X} =50,76, standart sapması SS=8,66 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınabilecek en yüksek puanın 95 olduğu düşünüldüğünde, bu puanın orta düzeyde olduğunu söyleyebiliriz. Diğer taraftan kaygı ölçeğinin boyutlarından öğretmen adaylarının aldıkları puanların \bar{X} =8,72 ve \bar{X} =21,65 arasında değiştiği ve orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının saldırganlık düzeylerine ait puanlarının aritmetik ortalaması ölçeğin genelinde \bar{X} =139,55, standart sapması SS=16,53 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınabilecek en yüksek puanın 170 olduğu düşünüldüğünde bu puanın yüksek düzeyde olduğunu söyleyebiliriz. Diğer taraftan saldırganlık ölçeğinin boyutlarından öğretmen adaylarının aldıkları puanların \bar{X} =18,12 ve \bar{X} =33,21 arasında değiştiği ve bunun orta ile yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

2.Biyoloji Öğretmen Adaylarının KPSS'ye Yönelik Kaygı ve Saldırganlık Düzeylerinin Cinsiyete, Yaşa, Akademik Başarıya, Mezun Olduktan Sonra Çalışmak İstedikleri Meslek Grubuna, Anne-Baba Tutumuna, Ekonomik Duruma, Barınma Yerine ve Kardeş Sayısına Göre Farklılığına Ait Bulgular

Tablo 2: Biyoloji Öğretmen Adaylarının Kaygı Düzeyine Ait Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılığının Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları**

Kaygı ölçeği ve alt boyutları	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	SD	t	p
Kaygı ölçeğinin geneli	Kız	37	51,37	8,75	45	,931	,357
	Erkek	10	48,50	8,35			

*p<0,05, **Ölçeğin boyutlarında anlamlı farklılık çıkmadığından tabloda yer verilmemiştir [$t_{(45)}$ genel kaygı boyutu =1,060; p> .05; $t_{(45)}$ başarısızlığı nasıl gördüğü boyutu = -,519; p> .05; $t_{(45)}$ gelecekle ilgili endişeler boyutu = ,597; p> .05; $t_{(45)}$ sınava hazırlık boyutu =1,162; p> .05]

Tablo 2'de biyoloji öğretmen adaylarının kaygı düzeyine ait puanlarının cinsiyete göre farklılığının bağımsız gruplar için t-testi sonuçları incelendiğinde; ölçeğin genelinde kız ve erkek öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin ortalaması sırasıyla \bar{X} =51,37 ve \bar{X} =48,50'dir. Yapılan değerlendirmede bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir [$t_{(45)}$ ölçeğin geneli =,931; p> .05]. Diğer taraftan ölçeğin boyutlarında yapılan değerlendirmede de cinsiyete göre öğretmen adaylarının kaygı düzeyleri anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 3: Biyoloji Öğretmen Adaylarının Kaygı Düzeyine Ait Puanlarının Yaşa Göre Farklılığının Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları**

Kaygı ölçeği ve alt boyutları	Yaş	N	\bar{X}	SS	SD	t	p
Kaygı ölçeğinin geneli	21-23	37	50,51	8,28	45	-,381	,705
	24-26	10	51,70	10,39			

* $p < 0,05$, **Ölçeğin boyutlarında anlamlı farklılık çıkmadığından tabloda yer verilmemiştir [$t_{(45)}_{\text{genel kaygı boyutu}} = ,277$; $p > .05$; $t_{(45)}_{\text{başarısızlığı nasıl gördüğü boyutu}} = 1,772$; $p > .05$; $t_{(45)}_{\text{gelecekle ilgili endişeler boyutu}} = -,540$; $p > .05$; $t_{(45)}_{\text{sınava hazırlık boyutu}} = ,591$; $p > .05$]

Tablo 3'de biyoloji öğretmen adaylarının kaygı düzeyine ait puanlarının yaşa göre farklılığının bağımsız gruplar için t-testi sonuçları incelendiğinde; ölçeğin genelinde 21-23 ve 24-26 yaş aralığında yer alan öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin ortalaması sırasıyla $\bar{X} = 50,51$ ve $\bar{X} = 51,70$ 'dir. Yapılan değerlendirmede bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir [$t_{(45)}_{\text{ölçeğin geneli}} = -,381$; $p > .05$]. Diğer taraftan ölçeğin boyutlarında yapılan değerlendirmede de yaşa göre öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 4: Biyoloji Öğretmen Adaylarının Kaygı Düzeyine Ait Puanlarının Akademik Başarıya Göre Farklılığının Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları**

Kaygı ölçeği ve alt boyutları	Akademik başarı***	N	\bar{X}	SS	SD	t	p
Kaygı ölçeğinin geneli	Yüksek	29	51,17	7,08	45	,404	,688
	Orta	18	50,11	10,94			

* $p < 0,05$, **Ölçeğin boyutlarında anlamlı farklılık çıkmadığından tabloda yer verilmemiştir [$t_{(45)}_{\text{genel kaygı boyutu}} = -,594$; $p > .05$; $t_{(45)}_{\text{başarısızlığı nasıl gördüğü boyutu}} = 1,513$; $p > .05$; $t_{(45)}_{\text{gelecekle ilgili endişeler boyutu}} = ,393$; $p > .05$; $t_{(45)}_{\text{sınava hazırlık boyutu}} = ,472$; $p > .05$]

***Çalışma grubunda düşük akademik başarı grubunda hiçbir öğretmen adayı yer almamaktadır

Tablo 4'te biyoloji öğretmen adaylarının kaygı düzeyine ait puanlarının akademik başarıya göre farklılığının bağımsız gruplar için t-testi sonuçları incelendiğinde; ölçeğin genelinde yüksek ve orta akademik başarı aralığında yer alan öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin ortalaması sırasıyla $\bar{X} = 51,17$ ve $\bar{X} = 50,11$ 'dir. Yapılan değerlendirmede bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir [$t_{(45)}_{\text{ölçeğin geneli}} = ,404$; $p > .05$]. Diğer taraftan ölçeğin boyutlarında yapılan değerlendirmede de akademik başarıya göre öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 5: Biyoloji Öğretmen Adaylarının Kaygı Düzeyine Ait Puanlarının Mezun Olduktan Sonra Çalışmak İstedikleri Meslek Grubuna Göre Farklılığının Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları**

Kaygı ölçeği ve alt boyutları	Mezun olduktan sonra çalışmak istedikleri meslek grubu	N	\bar{X}	SS	SD	t	p
Kaygı ölçeğinin geneli	Memur	8	46,37	6,90	45	-1,600	,117
	Serbest	39	51,66	8,78			
Gelecekle ilgili endişeler	Memur	8	7,75	2,76	45	-2,480	,017*
	Serbest	39	10,30	2,63			

* $p < 0,05$, **Ölçeğin boyutlarında anlamlı farklılık çıkmadığından tabloda yer verilmemiştir [$t_{(45)}_{\text{genel kaygı boyutu}} = -,275$; $p > .05$; $t_{(45)}_{\text{başarısızlığı nasıl gördüğü boyutu}} = -1,118$; $p > .05$; $t_{(45)}_{\text{sınava hazırlık boyutu}} = -1,040$; $p > .05$]

Tablo 5'te biyoloji öğretmen adaylarının kaygı düzeyine ait puanlarının mezun olduktan sonra çalışmak istedikleri meslek grubuna göre farklılığının bağımsız gruplar için t-testi sonuçları incelendiğinde; ölçeğin genelinde memur ve serbest çalışmak isteyen öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin ortalaması sırasıyla

$\bar{X} = 46,37$ ve $\bar{X} = 51,66$ 'dır. Yapılan değerlendirmede bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir [$t_{(45)}\text{ölçeğin geneli} = -1,600$; $p > .05$]. Diğer taraftan ölçeğin boyutlarında yapılan değerlendirmede de mezun olduktan sonra çalışmak istedikleri meslek grubuna göre öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği belirlenirken, sadece gelecekle ilgili endişeler boyutunda serbest çalışmak isteyenler yönünde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [$t_{(45)}\text{gelecekle ilgili endişeler boyutu} = -2,480$; $p > .05$].

Tablo 6: Biyoloji Öğretmen Adaylarının Kaygı Düzeyine Ait Puanlarının Anne-Baba Tutumuna Göre Farklılığının Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları**

Kaygı ölçeği ve alt boyutları	Anne-baba tutumu	N	\bar{X}	SS	SD	t	p
Kaygı ölçeğinin geneli	Demokrat	37	50,81	9,26	45	,068	,946
	Otoriter	10	50,60	6,38			

* $p < 0,05$, **Ölçeğin boyutlarında anlamlı farklılık çıkmadığından tabloda yer verilmemiştir [$t_{(45)}\text{genel kaygı boyutu} = ,068$; $p > .05$; $t_{(45)}\text{başarısızlığı nasıl gördüğü boyutu} = -,031$; $p > .05$; $t_{(45)}\text{gelecekle ilgili endişeler boyutu} = ,547$; $p > .05$; $t_{(45)}\text{sınava hazırlık boyutu} = 1,095$; $p > .05$]

Tablo 6'da biyoloji öğretmen adaylarının kaygı düzeyine ait puanlarının anne-baba tutumuna göre farklılığının bağımsız gruplar için t-testi sonuçları incelendiğinde; demokrat ve otoriter anne-babaya sahip öğretmen adaylarının ölçeğin genelinde kaygı düzeylerinin ortalaması sırasıyla $\bar{X} = 50,81$ ve $\bar{X} = 50,60$ 'dır. Yapılan değerlendirmede bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir [$t_{(45)}\text{ölçeğin geneli} = ,068$; $p > .05$]. Ayrıca ölçeğin boyutlarında yapılan değerlendirmede de anne-baba tutumuna göre öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 7: Biyoloji Öğretmen Adaylarının Kaygı Düzeyine Ait Puanlarının Ekonomik Duruma Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları**

Kaygı ölçeği ve alt boyutları	Ekonomik durum	N	\bar{X}	SS	F	p
Kaygı ölçeğinin geneli	İyi	4	55,75	2,87	,721	,492
	Orta	41	50,26	8,88		
	Kötü	2	51,00	12,72		
	Toplam	47	50,76	8,66		

* $p < 0,05$, **Ölçeğin boyutlarında anlamlı farklılık çıkmadığından tabloda yer verilmemiştir [$F_{(2-44)}\text{genel kaygı boyutu} = ,570$; $p > .05$; $F_{(2-44)}\text{başarısızlığı nasıl gördüğü boyutu} = ,521$; $p > .05$; $F_{(2-44)}\text{gelecekle ilgili endişeler boyutu} = ,021$; $p > .05$; $F_{(2-44)}\text{sınava hazırlık boyutu} = 1,079$; $p > .05$]

Tablo 7'de görüldüğü gibi; biyoloji öğretmen adaylarının kaygı düzeyine ait puanlarının ekonomik duruma göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını tespit etmek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, ölçeğin genelinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur [$F_{(2-44)}\text{ölçeğin geneli} = ,721$, $p > .05$]. Diğer taraftan ölçeğin boyutlarında da öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin ekonomik duruma göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 8: Biyoloji Öğretmen Adaylarının Kaygı Düzeyine Ait Puanlarının Barınma Yeri Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları**

Kaygı ölçeği ve alt boyutları	Barınma yeri	N	\bar{X}	SS	F	p
Kaygı ölçeğinin geneli	Aile yanı	21	51,80	6,24	,273	,762
	Evde	18	50,05	10,86		
	Yurtta	8	49,62	9,44		

* $p < 0,05$, **Ölçeğin boyutlarında anlamlı farklılık çıkmadığından tabloda yer verilmemiştir [$F_{(2-44)}\text{genel kaygı boyutu} = ,419$ $p > .05$; $F_{(2-44)}\text{başarısızlığı nasıl gördüğü boyutu} = ,199$; $p > .05$; $F_{(2-44)}\text{gelecekle ilgili endişeler boyutu} = ,148$; $p > .05$; $F_{(2-44)}\text{sınava hazırlık boyutu} = ,248$; $p > .05$]

Tablo 8'de görüldüğü gibi; biyoloji öğretmen adaylarının kaygı düzeyine ait puanlarının barınma yerine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını tespit etmek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, ölçeğin genelinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık

olmadığı bulunmuştur [$F_{(2-44)}ölçeğin\ geneli=,273, p>.05$]. Ölçeğin boyutlarında da öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin barınma yerine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 9: Biyoloji Öğretmen Adaylarının Kaygı Düzeyine Ait Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları**

Kaygı ölçeği ve alt boyutları	Kardeş sayısı	N	\bar{X}	SS	F	p	Tukey HSD
Kaygı ölçeğinin geneli	1	6	54,66	6,94	,541	,657	-
	2	18	50,94	7,23			
	3	10	49,20	13,51			
	4 ve 4'ten fazla	13	49,92	6,80			
Genel Kaygı	1	6	26,16	4,70	4,173	,011*	1 ile 3
	2	18	22,55	3,85			1 ile 4 ve 4'ten fazla
	3	10	19,70	5,18			
	4 ve 4'ten fazla	13	19,84	3,43			

* $p<0,05$, **Ölçeğin boyutlarında anlamlı farklılık çıkmadığından tabloda yer verilmemiştir [$F_{(3-43)}başarısızlığı\ nasıl\ gördüğü\ boyutu= 1,122; p> .05$; $F_{(3-43)}gelecekle\ ilgili\ endişeler\ boyutu =,113; p> .05$; $F_{(3-43)}sınav\ hazırlık\ boyutu =,121; p> .05$]

Tablo 9'da görüldüğü gibi; biyoloji öğretmen adaylarının kaygı düzeyine ait puanlarının kardeş sayısına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını tespit etmek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Tukey HSD testi sonucunda, ölçeğin genelinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur [$F_{(3-43)}ölçeğin\ geneli= ,541, p>.05$]. Ölçeğin boyutlarında da kaygı düzeyinin kardeş sayısına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilirken, sadece genel kaygı boyutunda 1 ile 3 kardeşe sahip öğretmen adaylarıyla 1 ile 4 ve 4'ten fazla kardeşe sahip öğretmen adayları arasında bir kardeş olanlar yönünde anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir [$F_{(3-43)}genel\ kaygı\ boyutu = 4,173; p< .05$].

Tablo 10: Biyoloji Öğretmen Adaylarının Saldırganlık Düzeyine Ait Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılığının Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları**

Saldırganlık ölçeği ve alt boyutları	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	SD	t	p
Saldırganlık ölçeğinin geneli	Kız	37	130,89	15,52	45	1,069	,291
	Erkek	10	124,60	19,96			

* $p<0,05$, **Ölçeğin boyutlarında anlamlı farklılık çıkmadığından tabloda yer verilmemiştir [$t_{(45)}fiziksel\ saldırganlık\ boyutu = 1,069; p> .05$; $t_{(45)}sözel\ saldırganlık\ boyutu = ,141; p> .05$; $t_{(45)}öfke\ boyutu = ,816; p> .05$; $t_{(45)}düşmanlık\ boyutu = ,239; p> .05$; $t_{(45)}dolaylı\ saldırganlık\ boyutu =1,086; p> .05$]

Tablo 10'da biyoloji öğretmen adaylarının saldırganlık düzeyine ait puanlarının cinsiyete göre farklılığının bağımsız gruplar için t-testi sonuçları incelendiğinde; ölçeğin genelinde kız ve erkek öğretmen adaylarının saldırganlık düzeylerinin ortalaması sırasıyla $\bar{X} =130,89$ ve $\bar{X} =124,60$ 'dır. Yapılan değerlendirmede bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir [$t_{(45)}ölçeğin\ geneli =1,069; p> .05$]. Ölçeğin boyutlarında da cinsiyete göre öğretmen adaylarının saldırganlık düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 11: Biyoloji Öğretmen Adaylarının Saldırganlık Düzeyine Ait Puanlarının Yaşa Göre Farklılığının Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları**

Saldırganlık ölçeği ve alt boyutları	Yaş	N	\bar{X}	SS	SD	t	p
Saldırganlık ölçeğinin geneli	21-23	37	128,24	14,94	45	-1,046	,301
	24-26	10	134,40	21,69			

* $p<0,05$, **Ölçeğin boyutlarında anlamlı farklılık çıkmadığından tabloda yer verilmemiştir [$t_{(45)}fiziksel\ saldırganlık\ boyutu = -,202; p> .05$; $t_{(45)}sözel\ saldırganlık\ boyutu = -2,040; p> .05$; $t_{(45)}öfke\ boyutu = -,629; p> .05$; $t_{(45)}düşmanlık\ boyutu = -,810; p> .05$; $t_{(45)}dolaylı\ saldırganlık\ boyutu = -,985; p> .05$]

Tablo 11'de biyoloji öğretmen adaylarının saldırganlık düzeyine ait puanlarının yaşa göre farklılığının bağımsız gruplar için t-testi sonuçları incelendiğinde; ölçeğin genelinde 21-23 ve 24-26 yaş aralığında yer alan öğretmen adaylarının saldırganlık düzeylerinin ortalaması sırasıyla $\bar{X} =128,24$ ve $\bar{X} =134,40$ 'dır. Yapılan değerlendirmede

bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir [$t_{(45)}\text{ölçeğin geneli} = -1,046$; $p > .05$]. Ölçeğin boyutlarında da yaşa göre öğretmen adaylarının saldırganlık düzeyleri farklılık göstermemektedir.

Tablo 12: Biyoloji Öğretmen Adaylarının Saldırganlık Düzeyine Ait Puanlarının Akademik Başarıya Göre Farklılığının Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları**

Saldırganlık ölçeği ve alt boyutları	Akademik başarı***	N	\bar{X}	SS	SD	t	p
Saldırganlık ölçeğinin geneli	Yüksek	29	127,79	14,96	45	-,925	,360
	Orta	18	132,38	18,89			

* $p < 0,05$, **Ölçeğin boyutlarında anlamlı farklılık çıkmadığından tabloda yer verilmemiştir [$t_{(45)}\text{fiziksel saldırganlık boyutu} = ,246$; $p > .05$; $t_{(45)}\text{sözel saldırganlık boyutu} = -,813$; $p > .05$; $t_{(45)}\text{öfke boyutu} = -,712$; $p > .05$; $t_{(45)}\text{düşmanlık boyutu} = 1,140$; $p > .05$; $t_{(45)}\text{dolaylı saldırganlık boyutu} = -,911$; $p > .05$]

***Çalışma grubunda düşük akademik başarı grubunda hiçbir öğrenci yer almamaktadır

Tablo 12'de biyoloji öğretmen adaylarının saldırganlık düzeyine ait puanlarının akademik başarıya göre farklılığının bağımsız gruplar için t-testi sonuçları incelendiğinde; ölçeğin genelinde yüksek ve orta akademik başarı aralığında yer alan öğretmen adaylarının saldırganlık düzeylerinin ortalaması sırasıyla $\bar{X} = 127,79$ ve $\bar{X} = 132,38$ 'dir. Yapılan değerlendirmede bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir [$t_{(45)}\text{ölçeğin geneli} = -,925$; $p > .05$]. Diğer taraftan ölçeğin boyutlarında yapılan değerlendirmede de akademik başarıya göre öğretmen adaylarının saldırganlık düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 13: Biyoloji öğretmen Adaylarının Saldırganlık Düzeyine Ait Puanlarının Mezun Olduktan Sonra Çalışmak İstedikleri Meslek Grubuna Göre Farklılığının Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları**

Saldırganlık ölçeği ve alt boyutları	Mezun olduktan sonra çalışmak istedikleri meslek grubu	N	\bar{X}	SS	SD	t	p
Saldırganlık ölçeğinin geneli	Memur	8	134,50	15,82	45	,928	,359
	Serbest	39	128,53	16,68			

* $p < 0,05$, **Ölçeğin boyutlarında anlamlı farklılık çıkmadığından tabloda yer verilmemiştir [$t_{(45)}\text{fiziksel saldırganlık boyutu} = ,176$; $p > .05$; $t_{(45)}\text{sözel saldırganlık boyutu} = 1,600$; $p > .05$; $t_{(45)}\text{öfke boyutu} = 1,117$; $p > .05$; $t_{(45)}\text{düşmanlık boyutu} = ,937$; $p > .05$; $t_{(45)}\text{dolaylı saldırganlık boyutu} = ,106$; $p > .05$]

Tablo 13'de biyoloji öğretmen adaylarının saldırganlık düzeyine ait puanlarının mezun olduktan sonra çalışmak istedikleri meslek grubuna göre farklılığının bağımsız gruplar için t-testi sonuçları incelendiğinde; ölçeğin genelinde memur ve serbest çalışmak isteyen öğretmen adaylarının saldırganlık düzeylerinin ortalaması sırasıyla $\bar{X} = 134,50$ ve $\bar{X} = 128,53$ 'dir. Yapılan değerlendirmede bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir [$t_{(45)}\text{ölçeğin geneli} = ,928$; $p > .05$]. Diğer taraftan ölçeğin boyutlarında yapılan değerlendirmede de mezun olduktan sonra çalışmak istedikleri meslek grubuna göre öğretmen adaylarının saldırganlık düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 14: Biyoloji Öğretmen Adaylarının Saldırganlık Düzeyine Ait Puanlarının Anne-Baba Tutumuna Göre Farklılığının Bağımsız Gruplar İçin t-Testi Sonuçları**

Saldırganlık ölçeği ve alt boyutları	Anne-baba tutumu	N	\bar{X}	SS	SD	t	p
Saldırganlık ölçeğinin geneli	Demokrat	37	128,72	17,06	45	-,653	,517
	Otoriter	10	132,60	14,78			

* $p < 0,05$, **Ölçeğin boyutlarında anlamlı farklılık çıkmadığından tabloda yer verilmemiştir [$t_{(45)}\text{fiziksel saldırganlık boyutu} = -,768$; $p > .05$; $t_{(45)}\text{sözel saldırganlık boyutu} = ,807$; $p > .05$; $t_{(45)}\text{öfke boyutu} = -,955$; $p > .05$; $t_{(45)}\text{düşmanlık boyutu} = -1,310$; $p > .05$; $t_{(45)}\text{dolaylı saldırganlık boyutu} = ,097$; $p > .05$]

Tablo 14'de biyoloji öğretmen adaylarının saldırganlık düzeyine ait puanlarının anne-baba tutumuna göre farklılığının bağımsız gruplar için t-testi sonuçları incelendiğinde; ölçeğin genelinde demokrat ve otoriter anne-baba tutumuna sahip olan öğretmen adaylarının saldırganlık düzeylerinin ortalaması sırasıyla $\bar{X} = 128,72$ ve

$\bar{X} = 132,60$ 'dır. Yapılan değerlendirmede bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir [$t_{(45)}\text{ölçeğin geneli} = -,653$; $p > .05$]. Ayrıca ölçeğin boyutlarında yapılan değerlendirmede anne-baba tutumuna göre öğretmen adaylarının saldırganlık düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 15: Biyoloji Öğretmen Adaylarının Saldırganlık Düzeyine Ait Puanlarının Ekonomik Duruma Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları**

Saldırganlık ölçeği ve alt boyutları	Ekonomik durum	N	\bar{X}	SS	F	p
Saldırganlık ölçeğinin geneli	İyi	4	136,00	10,09	,331	,720
	Orta	41	129,02	17,37		
	Kötü	2	127,50	3,53		

* $p < 0,05$, **Ölçeğin boyutlarında anlamlı farklılık çıkmadığından tabloda yer verilmemiştir [$F_{(2-44)}\text{fiziksel saldırganlık boyutu} = 1,020$; $p > .05$; $F_{(2-44)}\text{sözel saldırganlık boyutu} = ,247$; $p > .05$; $F_{(2-44)}\text{öfke boyutu} = ,778$; $p > .05$; $F_{(2-44)}\text{düşmanlık boyutu} = ,002$; $p > .05$; $F_{(2-44)}\text{dolaylı saldırganlık boyutu} = ,661$; $p > .05$]

Tablo 15'de görüldüğü gibi; biyoloji öğretmen adaylarının saldırganlık düzeyine ait puanlarının ekonomik duruma göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını tespit etmek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, ölçeğin genelinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunurken [$F_{(2-44)}\text{ölçeğin geneli} = ,331$, $p > .05$], ölçeğin boyutlarında da öğretmen adaylarının saldırganlık düzeylerinin ekonomik duruma göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 16: Biyoloji öğretmen Adaylarının Saldırganlık Düzeyine Ait Puanlarının Barınma Yerine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları**

Saldırganlık ölçeği ve alt boyutları	Barınma yeri	N	\bar{X}	SS	F	p
Saldırganlık ölçeğinin geneli	Aile yanı	21	132,28	16,628	,989	,380
	Evde	18	129,44	15,767		
	Yurtta	8	122,62	18,031		

* $p < 0,05$, **Ölçeğin boyutlarında anlamlı farklılık çıkmadığından tabloda yer verilmemiştir [$F_{(2-44)}\text{fiziksel saldırganlık boyutu} = 1,587$; $p > .05$; $F_{(2-44)}\text{sözel saldırganlık boyutu} = ,340$; $p > .05$; $F_{(2-44)}\text{öfke boyutu} = ,549$; $p > .05$; $F_{(2-44)}\text{düşmanlık boyutu} = ,695$; $p > .05$; $F_{(2-44)}\text{dolaylı saldırganlık boyutu} = ,685$; $p > .05$]

Tablo 16'da görüldüğü gibi; biyoloji öğretmen adaylarının saldırganlık düzeyine ait puanlarının barınma yerine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını tespit etmek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, ölçeğin genelinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur [$F_{(2-44)}\text{ölçeğin geneli} = ,989$, $p > .05$]. Diğer taraftan ölçeğin boyutlarında da öğretmen adaylarının saldırganlık düzeylerinin barınma yerine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo17: Biyoloji öğretmen Adaylarının Saldırganlık Düzeyine Ait Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları**

Saldırganlık ölçeği ve alt boyutları	Kardeş sayısı	N	\bar{X}	SS	F	p
Saldırganlık ölçeğinin geneli	1	6	130,50	15,98	,275	,843
	2	18	131,66	13,29		
	3	10	125,70	20,06		
	4 ve 4'ten fazla	13	129,15	19,21		

* $p < 0,05$, **Ölçeğin boyutlarında anlamlı farklılık çıkmadığından tabloda yer verilmemiştir [$F_{(3-43)}\text{fiziksel saldırganlık boyutu} = ,360$; $p > .05$; $F_{(3-43)}\text{sözel saldırganlık boyutu} = ,250$; $p > .05$; $F_{(3-43)}\text{öfke boyutu} = ,389$; $p > .05$; $F_{(3-43)}\text{düşmanlık boyutu} = ,824$; $p > .05$; $F_{(3-43)}\text{dolaylı saldırganlık boyutu} = ,256$; $p > .05$]

Tablo 17'de görüldüğü gibi; biyoloji öğretmen adaylarının saldırganlık düzeyine ait puanlarının kardeş sayısına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını tespit etmek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, ölçeğin genelinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur [$F_{(3-43)}\text{ölçeğin geneli} = ,275$, $p > .05$]. Ölçeğin boyutlarında da öğretmen adaylarının saldırganlık düzeylerinin kardeş sayısına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

3. Biyoloji Öğretmen Adaylarının KPSS'ye Yönelik Kaygı ve Saldırganlık Düzeyleri Arasındaki İlişki Düzeyine Ait Bulgular

		Saldırganlık ölçeğinin geneli	Fiziksel saldırganlık	Sözel saldırganlık	Öfke	Düşmanlık	Dolaylı saldırganlık
Kaygı ölçeğinin geneli	r	,135	-,70	,065	,156	,130	,307
	p	,366	,641	,662	,296	,382	,036
Genel kaygı	r	,160	-,036	,150	,169	,091	,331*
	p	,284	,808	,315	,255	,545	,023
Başarısızlığı nasıl gördüğü	r	,335*	,197	,292*	,323*	,238	,317*
	p	,021	,184	,047	,027	,106	,030
Gelecekle ilgili endişeler	r	-,082	-,197	-,148	-,033	,010	,058
	p	,584	,184	,319	,828	,946	,699
Sınava hazırlık	r	-,088	-,161	-,189	-,076	,021	,055
	p	,556	,280	,204	,612	,887	,716

Tablo 18: Biyoloji Öğretmen Adaylarının KPSS'ye Yönelik Kaygı ve Saldırganlık Düzeyleri Arasındaki Pearson Korelasyon Katsayısı Testi Sonuçları

*p<0,05

Korelasyon katsayısı, iki değişken arasındaki ilişkinin miktarını bulup yorumlamak amacıyla kullanılır. Korelasyon katsayısının mutlak değer olarak 0.70–1.00 arasında olması yüksek, 0.70–0.30 arasında olması orta, 0.30–0.00 arasında olması ise düşük düzeyde bir ilişki olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk, 2002). Tablo 18'de görüldüğü gibi, biyoloji öğretmen adaylarının kaygı ve saldırganlık düzeylerinin ölçeklerin hem genelinde hem de boyutları arasında pozitif yönde $p<0.05$ düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu kapsamda genel kaygı boyutuyla dolaylı saldırganlık arasında orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=.331$, $p<0.05$). Diğer taraftan, başarısızlığı nasıl gördüğü boyutuyla saldırganlık ölçeğinin geneli, öfke ve dolaylı saldırganlık arasında orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişkiler belirlenirken ($r=.335$, $r=.323$ ve $r=.317$, $p<0.05$), sözel saldırganlıkla düşük düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki belirlenmiştir ($r=.292$, $p<0.05$).

SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Biyoloji öğretmen adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) yönelik kaygı ve saldırganlık düzeylerini farklı değişkenlere göre incelemek amacıyla yapılmış olan bu araştırma sonunda önemli sonuçlara ulaşılmıştır. Bu kapsamda; biyoloji öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin orta düzeyde olduğu belirlenirken, saldırganlık düzeylerinin ise yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Yapılan araştırmalar da da araştırmaya katılan öğretmen adaylarının niteliklerine bağlı olarak KPSS'ye yönelik kaygı düzeyleri farklılık göstermektedir ki burada belirleyici faktörün branşlardaki atanan öğretmen sayısı olduğu ifade edilmektedir (Akgün ve ark., 2007; Baştürk, 2007; Çakmak ve Hevedanlı, 2004; Karaca, 2011; Temur ve ark., 2011). Diğer taraftan öğretmen adaylarının saldırganlık düzeyinin yüksek çıkması nedenleriyle araştırılması gereken bir konu olarak düşünülebilir.

Bu araştırmada **kaygı** boyutunda yapılan değerlendirmede **cinsiyete** göre biyoloji öğretmen adaylarından kızların KPSS'ye yönelik kaygı düzeylerinin erkeklere göre yüksek olduğu ancak bunun istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. İlgili literatür incelendiğinde bazı araştırma sonuçları bu araştırma sonuçlarıyla benzerlik gösterirken (Doğan ve Çoban, 2009; Gündoğdu, Çimen ve Turan, 2008; Temur, Özkan, Atlı ve Zırhlioğlu, 2011) bazı araştırmalarda kızlar yönünde anlamlı farklılık belirlenirken (Güneri, 2003; Gençdoğan, 2002), bazı araştırmalarda ise erkekler yönünde KPSS'ye yönelik kaygı düzeylerinin anlamlı farklılık gösterdiği ifade edilmektedir (Baştürk, 2007; Tösten, Elçiçek ve Kılıç; 2012). Sonuçların bu kadar farklı çıkmasının nedeni araştırmaların niteliklerinden kaynaklandığı düşünülebilir.

Yaşa göre biyoloji öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik kaygı düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. İlgili literatür incelendiğinde Temur, Özkan, Atlı ve Zırhlioğlunun (2011) yapmış oldukları araştırmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Akademik başarıya göre öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Yapılan araştırmada öğretmen adaylarının akademik başarılarının KPSS puanlarını erkek adaylarda %15,0, kadın adaylarda ise %14,6 oranında yordadığı vurgulanmaktadır (Bahar, 2006). Diğer taraftan başarı durumunda kaygının azalacağı ve ilişkili kavramlar olduğu vurgulanırken (Akgün ve ark.,2007; Baştürk, 2008; Varol, 1990), Çakmak ve Hevedanlı'nın (2005) ve Gündoğdu, Çimen ve Turan (2008) yaptığı araştırma sonuçları bu araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Ancak yapılan bazı araştırmalarda ise öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlere göre mezuniyet not ortalamaları ve KPSS puanlarının anlamlı düzeyde farklılaştığı belirtilmektedir (Yeşil ve ark., 2009).

Biyoloji öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik kaygı düzeylerinin **mezun olduktan sonra çalışmak istedikleri meslek grubuna** göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Diğer taraftan ölçeğin gelecekle ilgili endişeler boyutunda serbest çalışmak isteyenler yönünde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Dolayısıyla serbest çalışmak isteyenlerin KPSS'ye yönelik kaygılarını daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çakmak ve Hevedanlı da (2004) yaptıkları araştırmada biyoloji öğretmen adaylarının kaygı düzeyinin çalışmak istedikleri mesleğe göre farklılık göstermediğini vurgulamaktadır.

Anne-baba tutumuna göre öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Ancak yapılan araştırmalarda anne-baba tutumuyla kaygı arasında ilişki olduğu ve tutuma göre kaygının farklılık gösterdiği ifade edilmektedir (Akgün ve ark., 2007; Bozkurt, 2004; Çakmak ve Hevedanlı, 2005; Erkan, 2002; Temur, Özkan, Atlı ve Zırhlioğlunun, 2011).

Öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin **ekonomik duruma** göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Eroğlu (2009) sosyo ekonomik durumun saldırganlık için anlamlı farklılık oluşturan bir değişken olduğunu belirtirken, yapılan pek çok araştırma sonuçları anlamlı farklılık olmadığını ifade etmektedir (Akgün ve ark., 2007; Çakmak ve Hevedanlı, 2005; Temur, Özkan, Atlı ve Zırhlioğlunun, 2011).

Öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin **barınma yerine** göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Dolayısıyla öğretmen adaylarının ailesiyle, arkadaşlarıyla veya yurttan yaşıyor olmaları onların KPSS'ye yönelik kaygılarında anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Ancak Çakmak ve Hevedanlı (2004) yaptıkları araştırmada biyoloji öğretmen adaylarının kaygı düzeyinin barınma yeri değişkeninden etkilendiğini belirtmektedir.

Biyoloji öğretmen adaylarının kaygı düzeyine ait puanlarının **kardeş sayısına** göre ölçeğin genelinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilirken, ölçeğin genel kaygı boyutunda 1 ile 3 kardeşe sahip öğretmen adaylarıyla, 1 ile 4 ve 4'ten fazla kardeşe sahip öğretmen adayları arasında 1 kardeş olanlar yönünde anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla 1 kardeşi olanların KPSS'ye yönelik daha fazla kaygı düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir. Ancak Çakmak ve Hevedanlı (2004), biyoloji öğretmen adaylarının kaygı düzeyinin kardeş sayısı değişkeninden etkilenmediğini saptamışlardır. Sonuçların farklı olması çalışma gruplarının niteliklerinin farklı olmasıyla ilgili olarak değerlendirilebilir.

Çalışmanın **saldırganlık** boyutuna ait veriler üzerinde yapılan değerlendirmede; biyoloji öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik saldırganlık düzeyleri incelendiğinde; **cinsiyete** göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Karabıyık (2003) 'de yaptığı çalışmada benzer sonuca ulaşırken, bazı araştırmalarda ise cinsiyete göre saldırganlığın anlamlı farklılık gösterdiği belirtilmektedir (Amedahe, Owusu-Banahene, 2007; Arslan, Hamart, Arslan ve Saygın, 2010; Butovsktay ve Kozintsev, 1999; Card, Stucky, Sawalani ve Little, 2008; Erdoğan, 2010; Eroğlu 2009; Mutluoğlu ve Serin, 2010).

Diğer taraftan **yaşa** göre öğretmen adaylarının saldırganlık düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Akademik başarıya göre öğretmen adaylarının saldırganlık düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Scot ve ark., (2001) akademik başarısızlığın saldırganlık ve suç davranışlarını etkilediği, akademik başarısızlığın, saldırganlığın tekrarlanmasında ve sürengelik kazanmasında etkin rol oynadığını belirtmişlerdir. Finn ve Frone (2003) ise akademik ortalamaları yüksek olan ve akademik yönelimi olumlu olan öğrencilerin

saldırıcılık davranışlarına başvurma olasılıklarının daha düşük olduğunu ifade etmektedirler. Mutluoğlu ve Serin (2010) yaptıkları araştırmada elde ettikleri sonuç bu araştırma sonucunu destekler niteliktedir.

Mezun olduktan sonra çalışmak istedikleri meslek grubuna göre öğretmen adaylarının saldırıcılık düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Anne-baba tutumuna göre öğretmen adaylarının saldırıcılık düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Ancak Hatunoğlu (1994) ve Karabıyık (2003) yaptığı araştırmada bu araştırmada tespit edilen sonucun tersine ulaşmışlardır.

Araştırma sonunda **ekonomik duruma** göre öğretmen adaylarının saldırıcılık düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Mutluoğlu ve Serin (2010)'da elde ettikleri sonuçlar bu araştırma sonuçlarıyla birbirini destekler nitelikteyken, farklı araştırmalarda sosyo ekonomik durumun öğrencilerin saldırıcılık davranışlarını etkileyen bir faktör olduğu belirtilmektedir (Demir, 1997; Eroğlu, 2009; Tuzgöl, 1998).

Barınma yerine göre öğretmen adaylarının saldırıcılık düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Ancak Eroğlu (2009) yaptığı araştırmada özellikle barınma yerinin saldırıcılık üzerine etkili olan değişkenlerden biri olduğunu vurgulamaktadır.

Bu araştırmada **kardeş sayısına** göre öğretmen adaylarının saldırıcılık düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmezken, Karataş (2002) ve İlter (1984) bu araştırma sonuçlarını destekler nitelikte sonuçlara ulaşmışlardır.

Elde edilen diğer bir sonuçta ise, biyoloji öğretmen adaylarının genel kaygı boyutuyla dolaylı saldırıcılık arasında orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=,331$, $p<0.05$). Diğer taraftan, başarısızlığı nasıl gördüğü boyutuyla saldırıcılık ölçeğinin geneli, öfke ve dolaylı saldırıcılık arasında orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişkiler belirlenirken ($r=,335$, $r=,323$ ve $r=,317$, $p<0.05$), sözel saldırıcılıkla düşük düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki belirlenmiştir ($r=,292$, $p<0.05$). Erdoğan (2010)'da yaptığı araştırmasında sınav kaygısı ile saldırıcılık arasında ilişki olduğunu belirterek, sınav kaygısı yüksek olan öğrencilerin saldırıcılık eğilimlerinin de yüksek olduğunu belirtmektedir. Yapılan araştırmalarda da bu araştırma sonucu gibi orta düzeyde ve pozitif bir ilişki olduğu ifade edilmektedir (Coles, Grene ve Braithwaite, 2002; Doğan, Morali, Kazak ve Tok, 2002; Kılınc ve Murat (2012).

Konuyla ilgili aşağıdaki araştırma önerileri belirtilebilir,

- 1.KPSS sınavının amacı, uygulanışı, adaylar ve toplum üzerindeki etkileri vb konusunda araştırmalar yapılabilir.
- 2.Bu araştırmada incelenen değişkenler detaylarıyla incelenerek veriler toplanabilir.
- 3.Biyoloji öğretmen adaylarıyla yapılan bu çalışma farklı branşlardaki öğretmen adaylarıyla yapılabilir.

Not: Bu çalışma 07-09 Kasım 2012 tarihlerinde Antalya'da 16 Ülkenin katılımıyla düzenlenen "World Conference on Educational and Instructional Studies - WCEIS-2012"da sözlü bildiri olarak kabul edilmiştir.

KAYNAKÇA

Amedahe, F. K. & Owusu-Banahene, N. O. (2007). Sex difference in the forms of aggression among adolescent students in Ghana. *Research in Education*, 78, 54-64.

Akgün, A., Gönen S. ve Aydın, M. (2007). İlköğretim fen ve matematik öğretmenliği öğrencilerinin kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (20), 283-299.

Arslan, C., Hamarta, E., Arslan, E. ve Saygın, Y. (2010). Ergenlerde saldırıcılık ve kişilerarası problem çözmenin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 9 (1), 379-388.

Bahar, H. H. (2006). KPSS puanlarının akademik başarı ve cinsiyet açısından değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 31 (140), 68-74.

- Baltaş, A. (1993). *Öğrenmede ve sınavlarda üstün başarı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Baştürk, R. (2007). Investigation of test anxiety levels of pre-service teachers taking civil servant selection examination. *Firat University Journal of Social Science*, 17 (2), 163–176.
- Bozkurt, N. (2004). Bir grup üniversite öğrencisinin depresyon ve kaygı düzeyleri ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiler. *Eğitim ve Bilim*, 29 (133), 52–59.
- Buss, A.H., & Perry, M. (1992). The Aggression Questionnaire. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63, 452–459.
- Butovsktay, M. & Kozintsev, A. (1999). Aggression, friendship and reconciliation in Russian primary school children. *Aggressive Behaviour*, 25 (2), 125–129.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, S. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (Geliştirilmiş 2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Can, S. (2009). "Aggression Questionnaire" adlı ölçeğin Türk popülasyonunda geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. Yayınlanmamış uzmanlık tezi, İstanbul: Genelkurmay Başkanlığı, GATA Haydarpaşa Eğitim Hastanesi Ruh ve Sağlığı ve Hastalıkları Servis Şefliği.
- Card, N. A., Stucky, B. D., Sawalani, G. M. & Little T. D. (2008). Direct and indirect aggression during childhood and adolescence: A meta-analytic review of gender differences, intercorrelations and relations to maladjustment. *Child Development*, 79 (5), 1185–1229.
- Coles, C. J., Grene, A. F. & Braithwaite, H. O. (2002). The relationship between personality, anger expression and perceived family control among in carcerated male juveniles. *Adolescence*, 37 (146), 395- 409.
- Cüceloğlu, D. (1996). *İnsan ve davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çakmak, Ö., ve Hevedanlı, M. (2004). Biyoloji öğretmen adaylarının kaygılarını etkileyen etmenler. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6–9 Temmuz. Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Demir, S. (1997). *Aile içi şiddetin çocuk açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Deryakulu, D. (2011). KPSS eğitim bilimleri sorularının genel öğretmen yeterliklerinin öğretim teknolojisi alanı ile ilgili yeterlik ve performans göstergeleri açısından incelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 1 (1), 1–23.
- Doğan, T. ve Çoban, A. E. (2009). The investigation of the relations between students' attitude toward teaching profession and anxiety level in faculty of education. *Education and Science*, 34 (153), 157–168.
- Doğan, B., Morali, S., Kazak, Z. ve Tok, S. (2002). Bireylerin spora katılım, cinsiyet ve sürekli kaygı düzeylerine göre saldırganlık düzeylerine göre saldırganlık düzeylerinin incelenmesi. *Performans Dergisi*, 8, 3–4.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metotlarına giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ekici, G. ve Bahçeci, E. (2006). Öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik tutumlarının incelenmesi. *VII. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*, Cilt III, s:1499–1502, Ankara: Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, 07–09 Eylül, 2006.

- Eraslan, L. (2004). Öğretmenlik mesleğine girişte Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) yönteminin değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, ISSN: 1303–5134 www.insanbilimleri.com
- Erdoğan, M. Y. (2010). Öğrencilerin saldırganlık eğilimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*. 11-13 November, Antalya, s.835-848.
- Erkan, Z. (2002). Sosyal kaygı düzeyleri yüksek ve düşük ergenlerin ana-baba tutumlarına ilişkin nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (10),120-133.
- Eroğlu, E. S. (2009). Saldırganlık davranışının boyutları ve ilişkili olduğu faktörler: Lise ve üniversite öğrencileri üzerine karşılaştırmalı bir çalışma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21 (2009), 205–221.
- Erözkan, A. (2011). Investigation of factors predicting the anxiety level of university senior students. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2011, 3(2), 776–805.
- Finn, K. V. & Michael, R. F. (2003). Predictors of aggression at school: The effect of school-related alcohol use. *National Association of Secondary School Principals. NASSP Bulletin*, 87, (636), 38–54.
- Gençdoğan, B. (2002).Kasabada yaşayan lise öğrencilerinin üniversite sınavı öncesi sınav kaygısı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (4), 45–57.
- Gündoğdu, K., Çimen, N. ve Turan, S. (2008).Öğretmen adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) ilişkin görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 9 (2), 35–43.
- Güneri, O. (2003). The effect of school level and gender on test anxiety. *Eğitim ve Bilim*, 28 (128), 3–8.
- Hatunoğlu, A. (1994). *Ana-baba tutumları ile saldırganlık arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- İlter, K. İ.(1984).*Saldırganlık türlerinin çeşitli ekonomik, sosyal ve akademik değişkenlerle ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kablan, Z. (2011). Akademik mezuniyet ortalama puanı ile KPSS başarı puanı arasındaki ilişki. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23 (2), 451–470.
- Karabıyık, Ç. (2003).*Üniversite öğrencilerinde saldırganlığı yordayan bazı değişkenler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karaca, E. (2011). Öğretmen adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına yönelik tutumları. *Akademik Bakış Dergisi*, 23, 1–18.
- Karaçanta, H. (2009).Öğretmen adayları için Kamu Personeli Seçme Sınavı kaygı ölçeğinin geliştirilmesi (Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması).*Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitimi Fakültesi Dergisi*, 25, 50–57.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karataş, Z. B. (2002). *Anne-baba saldırganlığı ile lise öğrencilerinin saldırganlık arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Kaya, A., ve Büyükkasap, E. (2005). Fizik öğretmenliği programı öğrencilerinin profilleri, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve endişeleri: Erzurum Örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 367–380.

Kılınç, E. ve Murat, M. (2012). Genel lise 9. Sınıf öğrencilerinin bazı değişkenler ve sürekli kaygı düzeylerine göre saldırganlık düzeylerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (3), 835–853.

Mutluoğlu, S. ve Serin, N. B. (2010). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin bazı sosyo-demografik özellikler açısından incelenmesi (Kuzey Kıbrıs Örnekleme). *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*. 11-13 November, Antalya, s.858-864.

Öner, N. (1977). *Durumluk ve sürekli kaygı envanterinin Türk toplumundaki geçerliliği*. Yayınlanmış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

ÖSYM, (2011). <http://www.osym.gov.tr/dosya/1-57788/h/kilavuz2011-1.pdf>

Scott, T. M., Nelson, C. M., & Liaupsin C. J. (2001). Effective instruction: The forgotten component in preventing school violence. *Education and Treatment of Children*, 24 (3), 309–322.

Sezgin, F. ve Duran, E. (2011). Kamu Personeli Seçme Sınavının (KPSS) öğretmen adaylarının akademik ve sosyal yaşantılarına yansımaları. *TSA*, 15 (3), 9–22.

Şahin, Ç. ve Arcagök, S. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) ilişkin algıları. *9.Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*, ss.624–629, Elazığ: Fırat Üniversitesi.

Şimşek, H. ve Yıldırım, A. (2003). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Temur, H. B., Özkan, Z., Atlı, M., ve Zırhloğlu, G. (2011). Yüzüncü yıl üniversitesi eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin Kamu Personeli Seçme Sınavı ile ilgili kaygı düzeylerine etki eden faktörlerin belirlenmesi, *VAN/YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayısı*, 154–168.

Tösten, R., Elçiçek, Z. ve Kılıç, M. (2012). İlköğretim öğretmenlerinin Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) yönelik görüşlerinin belirlenmesi (Kars İli Örneği). *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4 (7), 109–123.

Tuzgöl, M. (1998). *Anne-baba tutumları farklı lise öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Tümerdem, R. (2007). Dicle üniversitesi eğitim fakültesi ve fen edebiyat fakültesi kimya son sınıf öğrencilerinin kaygılarını etkileyen etmenler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (20), 32–45.

Tümekaya, S., Aybek, B. ve Çelik, M. (2007). KPSS'ye girecek öğretmen adaylarındaki umutsuzluk ve durumluk-sürekli kaygı düzeylerini yordayıcı değişkenlerin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7 (2), 953–974.

Varol, Ş. (1990). *Lise son sınıf öğrencilerinin durumluk-sürekli kaygı düzeylerinin belirlenip karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Yeşil, R., Korkmaz, Ö., ve Kaya, S. (2009). The effect of the academic achievement in educational faculty on achievement in the public personnel selection examination. *Fırat University Journal of Social Science*, 19 (2), 149–160.

Yıldırım, F. (1998). *Saldırganlık ve cinsiyet. Mülkiyeliler Birliği Dergisi*, 22, 15–32.